

que s'assoleixen mitjançant el simple canvi de posició i pressió dels llavis de l'executant. Però per mitjà d'una enginyosa combinació de tres cilindres o pistons que posa la tuberia general de l'instrument en connexió amb altres fragments addicionals del tub, s'aconseguí omplir les llacunes que abans quedaven entre les notes naturals obtingudes pel llavi, i es pogueren fer totes les notes de l'escala musical. Aquest mecanisme es va generalitzar a mitjans del segle passat i va donar lloc, entre altres instruments, al fiscorn i al cornetí, de grans possibilitats. Quedaren arraconats definitivament els altres. Amb el temps, el cornetí ha estat substituït paulatinament, empès per la moderna orquestrina de «jazz», per la trompeta, de característiques molt semblants.

També els instruments de fusta s'anaren perfeccionant. Sembla que en un dels viatges que va fer Pep Ventura al Rosselló amb la seva cobla, va posar-se en relació amb Andreu Turon, un hàbil instrumentista de Perpinyà, que per encàrrec seu construí uns quants tibles i tenores, als quals, a més de notables canvis en l'afinació i tessitura dels clarinets de la tenora, els aplicà el mecanisme de tretze claus dels clarinets de l'època. Aquests instruments foren copiats per Soldevila, de Figueres, i pels Llantà, de Sant Feliu de Pallarols. És una típica tradició artesana de construcció d'instruments de plaça, que ha estat continuada en els nostres dies per Joan Fabra, de Girona, i pels Pardo, de La Bisbal.

Deixant apart el període històric i tancat a la mort de Pep Ventura (1875), el procés evolutiu de la cobla cristallitzà definitivament en el conjunt actual vora l'any 1890. Es podria concretar amb la fundació de la cobla «La Principal de La Bisbal» (1888). Època en la qual s'hi afegí el trombó de pistons.

Folklòricament, és un fet comprovat que els pobles adopten el timbre i la sonoritat dels instruments típics, amotllant-los a llur fonètica i temperament característic. La cobla és, doncs, la veu de Catalunya.

LLUÍS ALBERT

